

Třebušín

Kraj: Ústecký

Správní obvod: Litoměřice

Nadmořská výška: 423 m n. m.

Počet obyvatel: 585

Adresa URL: www.trebusin.cz

Okres: Litoměřice

GPS souřadnice: 50.599641N, 14.205418E

První pís. zmínka: 1169 (855 let)

PSČ: 412 01

Historie obce Třebušín

Obec leží v západní části Českého středohoří s dominantou vrchu Kalich. Tento vrch je spojen s historií bývalého hradu, husitskými dějinami a s Janem Žižkou.

Dnes je Třebušín úhlednou, poklidně žijící obcí, obklopenou krásnou přírodou, nabízející turistům řadu zajímavých míst ke shlédnutí ve svém okolí. Ať už je to již zmiňovaný vrch Kalich, na němž jsou k vidění zbytky Žižkova hradu, nebo národní přírodní rezervace, zřízená na nejvyšším bodu Verneřického středohoří Sedle, poskytuje Třebušín svým návštěvníkům možnost příjemně stráveného volného času.

Prvá zmínka o obci je z r. 1169 (Bleg de Trebusov testis), byla později patrně i sídlem vladky Hroznaty. (Rod Hroznatův byl jedním z nejvznešenějších. Otec jeho Sezima padl v bitvě u Loděnic r. 1179, matka slula Dobroslava. V Erbenových "Regestech" uvádí se Blah de Trebussov). Ves počítá se při zboží vladky Hroznatou r. 1188 darovaného řádu maltézských rytířů kostela P. Marie u mostu na Menším městě pražském. Později náležel ke komendě křižovníků Pruských v Býčkovcích. Dle archivu Drážďanského koupil vladka Matěj ze Zábabče od řádu rolí u Třebušína. Křižovníci tito (ne-li již Hroznatá) založili na Kalichu dřevěnou tvrz. Když 15. května r. 1421 Pražané se Žižkou dobyli Jaroměře a okolních měst, oddělil se Žižka od nich a vzav Mladou Boleslav s Mělníkem, táhl na Litoměřice. Protože řád byl mocnou oporou Zikmunda, dobyl Žižka hlavní jejich tvrze nad Třebušínem a dal hoře té a kamenému hradu, který ještě toho roku na ní vystavěl, jméno Kalich. Od té doby on i bratr jeho Jaroslav psali se z Kalicha. Zůstaviv bratra s posádkou na novém hradě, obrátil se k Litoměřicům, které oblehl v následujícím roce (1422) za druhé křížové výpravy proti Čechům oblehl Zikmund z Vartenberka Kalich. Když pak Míšeňští pole opustili, vzdal se i Zikmund z Vartenberka obléhání hradu. Císař (Zikmund) mu sice Kalich s Pannou a zbožím Býčkovické zapsal s povinností platiti 200 kop úroků, ale pánem jeho zůstal Žižka sám. Toho roku a následujícího (1423) Žižka na Kalichu bydlel a znovu jej opevnil. Sem také Hradečtí (z Hradce Králové) tajné posly vyslali, aby jich Žižka v ochranu přijal.

Kalich zůstal v držení strany pod obojí ještě dva roky po bitvě na Lipanech a posádka jeho okolí znepokojovala. Císař Zikmund nařídil zboření hradu a když rozkazu jeho neuposlechnuto, vytrhl hejtman litoměřického kraje, Zbyněk z Haznburka, k dobytí Kalicha, ale oblehal jej bezvýsledně. Hájil jej katolík Heník z Valdštejna, kterému císař zboží býčkovické 4. března 1437 zapsal s bývalým husitským hejtmanem Janem Řítkou z Bezdědic. Protože oba kraj okolní daleko plenili, působeno 4. července 1438 na obě strany, aby přišli na opravce.

Potom držel hrad Vilém z Ilburka, který s jinými r. 1444 vpád na Zitavu podnikl. V těch bouřných dobách střídali se páni Kalicha velmi často. Ku konci XV. století měl jej Ješek Svojanský z Boskovic, kterého

r.1496 jakýsi Petr před zemský soud pohnal, jako by mu hrad mocí držel, soud hrad Ješkovi přiznal. Ze sporu toho zřejmo, že ještě v čase tom byl hrad neporušen.

Po té náležely statky rodu z Vartenberka, Prokop z Vartenberka prodal r. 1540 zboží panu Karlu z Duban a na Liběšicích. (Viz Ploskovice). V r. 1578 náležel Třebušín a s nim palmě i hrad, který byl již v sutinách Oldřichovi Hostakovskému z Arklebic. Když syn jeho Tristram v roce 1600 zemřel, získal Třebušín Jaroslav Kaplíř ze Sulevic. Po něm dědil je syn jeho Smil Kaplíř ze Sulevic, jehož statky byly r.1621 konfiskovány, po jeho utracení na náměstí staroměstském. Zboží třebušínské dostalo se 14. června 1623 za 20.264 kop grošů Pavlu Václavovi z Bochova, po jeho smrti r. 1663 připadlo Růženě, dceři z druhého manželství, která měla za manžela Karla Křesla, svob. pána z Kvaltenberka. Po úmrtí tohoto dostalo se Jaroslavu Křeslovi, krajskému hejtmantu litoměřickému, který je poslední vůlí ze dne 14. prosince 1733 své sestře Marii Magdaleně poručil. Po ní dědil je synovec této František Karel a po něm roku 1802 František Karel svobodný pán z Puteani, major a císařský komoří, který roku 1873 v Praze zemřel. Statek podělila baronka Adela Skálová, roz. z Puteani. Lud. Skálová prodala statek před světovou válkou za 900.000 K J. Haneschkovi, který jeho větší část prodal po válce za 600.000 Kč Em. Müllerovi, část jeho roz- parceloval, ponechav si však ještě Kalich.

V roce 1790 měl Třebušín 84 domů, osada Kalich 11 čísel, roku 1830 bylo v Třebušíně 96 domů s 522 dušemi a zámek, v Kalichu pak 11 domů s 55 lidmi. Roku 1900 bylo již 113 domů s 536 obyvateli, zámek, pivovar a cihelna. Allodiální statek měřil tenkrát 263-45 ha.

O farním kostele sv. Mikuláše činí se zmínka v roce 1384. Ve válkách husitských byl zbořen a teprve mnoho let později opraven až do r. 1711 administroval zde farář z Proboštova, Sloup s křížem v prostřed návsi pochází z r.1726.

Matriky farní počínají rokem 1662. Již v té době byla zde škola. Původ její bude však starší. Bývalá školní budova (nynější č. 7) byla prodána a hostinec (č. 2) nástavbou I. patra adaptován pro školu. Nyní škola má tři třídy se 121 žákem. Vedle osad k obci náležejících patří do školní obce i Všeradec, Řepčice, Vinné a Starý Týnec.

Česká jednotřídni škola otevřena I.ledna 1927, mateřská o rok později.

Obyvatelstvo žije se zemědělstvím, sadařstvím a chovem dobytka, také něco chmele se daří. Část obyvatelstva odchází jinam za výdělkem.

Z

